

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

2. Береза А. В., Нестерович Б. І. Удосконалення виконавської підготовки баяніста в процесі самостійної роботи : Навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ Фірма «Планер», 2006. 83 с.
3. Береза А. В., Нестерович Б. І. Виконавська підготовка баяніста – майбутнього вчителя музики : Навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ Фірма «Планер», 2012. 322 с.
4. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) : підручник / М.А. Давидов. Київ : Музична Україна, 2004. 290 с.
5. Пономарьов Ю. Специфіка роботи зі студентами мистецьких факультетів у класі додаткового музичного інструмента. Збірник наукових праць. К., 2008. С. 6.
6. Салій В. Робота над художнім образом як передумова формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста). Теоретичні та практичні питання культурології. Мелітополь, 2009. Вип. 16. С. 71–75.
7. Смешко А. Виконавська майстерність баяніста. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2009. 142 с.

DOI:

**ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МЕТОДИЧНОЮ РОБОТОЮ
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Мерзликіна О. О., заступник директора з навчально-виховної роботи

КЗ «Харківський ліцей №64 ХМР»

***Анотація.** У публікації розглянуто специфіку організації методичної роботи в українських школах під час воєнного стану. Проаналізовано основні виклики, що постали перед керівниками закладів освіти у забезпеченні безперервності професійного розвитку педагогів в екстремальних умовах. Обґрунтовано необхідність трансформації традиційних підходів до управління методичною роботою з урахуванням реалій сьогодення. Виокремлено ключові напрями вдосконалення системи методичної підтримки педагогічних колективів через впровадження цифрових інструментів. Розкрито особливості адаптації методичної роботи до умов дистанційної та змішаної форм навчання. Представлено практичні рекомендації щодо організації ефективної взаємодії адміністрації з педагогами в умовах обмежених ресурсів та підвищених ризиків. Визначено перспективні шляхи розвитку методичної служби закладів загальної середньої освіти в постконфліктний період.*

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

Ключові слова: методична робота, воєнний стан, заклад загальної середньої освіти, цифрові інструменти, професійний розвиток педагогів, дистанційна освіта, управління освітою.

Annotation. The publication examines the specifics of organizing methodological work in Ukrainian schools during martial law. The main challenges faced by educational institution leaders in ensuring the continuity of teachers' professional development under extreme conditions are analyzed. The necessity of transforming traditional approaches to managing methodological work, taking into account current realities, is substantiated. Key directions for improving the system of methodological support for teaching staff through the implementation of digital tools are identified. The features of adapting methodological work to the conditions of distance and blended learning are revealed. Practical recommendations for organizing effective interaction between administration and teachers in conditions of limited resources and increased risks are presented. Promising ways of developing the methodological service of general secondary education institutions in the post-conflict period are determined.

Keywords: methodological work, martial law, general secondary education institution, digital tools, professional development of teachers, distance education, educational management.

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України у лютому 2022 року кардинально змінило умови функціонування вітчизняної освітньої системи. Заклади загальної середньої освіти зіткнулися з безпрецедентними викликами, що вимагають швидкої адаптації всіх управлінських процесів, зокрема системи методичної роботи. Традиційні форми організації професійного розвитку педагогів виявилися неефективними в умовах постійних загроз, вимушеної евакуації, нестабільного електро- та інтернет-постачання.

Методична робота як системна діяльність, спрямована на підвищення кваліфікації та професійної майстерності педагогічних працівників, потребує суттєвого переосмислення у воєнний період. Керівники освітніх закладів постали перед необхідністю забезпечити безперервність методичної підтримки педагогів, одночасно враховуючи психологічне навантаження, технічні обмеження та специфічні потреби колективу в кризових обставинах.

Актуальність дослідження зумовлена потребою у розробці науково обґрунтованих підходів до управління методичною роботою, що враховують реалії воєнного стану та забезпечують підтримку високої якості освітнього процесу попри складні зовнішні умови. Особливої уваги потребує питання інтеграції цифрових технологій в систему методичної роботи як інструменту забезпечення гнучкості та адаптивності управлінських процесів.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів керівниками закладів загальної середньої освіти для оптимізації управлінських процесів, методистами для вдосконалення форм та методів роботи з педагогічними колективами, органами управління освітою для розробки регіональних стратегій підтримки професійного розвитку педагогів в екстремальних умовах.

Теоретичні засади управління методичною роботою в закладах загальної середньої освіти глибоко досліджені у працях вітчизняних науковців. Фундаментальні положення щодо сутності методичної роботи, її структури та функцій викладено у дослідженнях Березняк Є., яка розглядає методичну службу як системоутворюючий елемент управління якістю освіти [1, с.145]. Даниленко Л. обґрунтовує інноваційні підходи до організації методичної роботи в умовах модернізації освітньої системи, наголошуючи на необхідності переходу від репродуктивних до творчих форм професійного розвитку [3, с.45].

Питання цифровізації освітнього простору та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управлінські процеси досліджували Биков В., Спірін О., Морзе Н. Їхні праці розкривають потенціал цифрових інструментів для трансформації традиційних освітніх практик, формування інформаційно-освітнього середовища закладу [2; 7; 8]. Проте ці дослідження здійснювалися до початку повномасштабної війни і не враховували специфіку екстремальних умов функціонування освітніх закладів.

Актуальні публікації періоду воєнного стану фокусуються переважно на психологічній підтримці учасників освітнього процесу, організації дистанційного навчання, забезпеченні безпеки. Водночас комплексні дослідження управління методичною роботою в умовах воєнного стану практично відсутні. Окремі аспекти цієї проблематики розглянуто у статтях Коваленко О., Максименко С., які аналізують психологічні виклики для педагогів та необхідність адаптації форм підвищення кваліфікації [5; 6].

Нові форми професійної взаємодії виникли як відповідь на виклики воєнного часу. Педагогічні спільноти практики у цифровому просторі стали важливим джерелом взаємопідтримки та обміну досвідом. У тематичних групах соціальних мереж педагоги діляться напрацюваннями, обговорюють

проблеми, спільно шукають рішення. Така неформальна взаємодія часто виявляється ефективнішою за традиційні методичні заходи.

Наставництво в онлайн-форматі дозволило підтримати молодих педагогів та вчителів, які лише починають освоювати нові технології чи методики. Досвідчені педагоги проводять індивідуальні консультації через відеозв'язок, коментують відеозаписи уроків, надають зворотний зв'язок через цифрові платформи [4, с.5].

Міжшкільні методичні мережі набули розвитку завдяки можливостям цифрової комунікації. Педагоги різних закладів об'єднуються для спільної роботи над методичними проблемами, проведення вебінарів, створення банків навчальних ресурсів. Це дозволяє компенсувати обмеженість ресурсів окремих закладів через колективні зусилля.

Висновки. Цифрові інструменти перестали бути допоміжним засобом і стали фундаментальною основою організації методичної роботи. Платформи комунікації, хмарні сховища, системи управління проєктами забезпечують безперервність професійного розвитку педагогів незалежно від зовнішніх обставин. Водночас технологічні рішення мають доповнюватися увагою до людського фактора, психологічною підтримкою, збереженням професійної спільноти.

Важливим напрямом подальших розробок є створення методичних рекомендацій для керівників закладів освіти щодо побудови стійких адаптивних систем методичної роботи, здатних функціонувати в умовах будь-яких кризових ситуацій. Це набуває особливого значення в контексті підготовки до постконфліктного відновлення освітньої системи, коли напрацьовані під час війни практики мають бути інтегровані у довгострокові стратегії розвитку.

Список використаних джерел:

1. Березняк Є. С. Керівництво сучасною школою: посібник для керівників загальноосвітніх шкіл. Київ: Форум, 2000. 256 с.
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ: Атіка, 2009. 684 с.
3. Даниленко Л. І. Інноваційний освітній менеджмент: навчальний посібник. Київ: Главник, 2006. 144 с.
4. Єльнікова Г. В. Адаптивне управління: сутність, характеристика, моніторингові системи / Г. В. Єльнікова // Теорія та методика управління освітою. 2010. № 4. С. 1-13.
5. Коваленко О. Е. Психологічні виклики для педагогів в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми психології. 2023. Том 14. Вип. 3. С. 45-58.

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

6. Максименко С. Д. Психологічна підтримка педагогів в умовах війни: методичні рекомендації / С. Д. Максименко, Л. А. Онуфрієва. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 72 с.

7. Морзе Н. В. Формування цифрової компетентності педагогів: методичні рекомендації / Н. В. Морзе, О. Г. Кузьмінська, О. В. Барна. Київ, 2021. 110 с.

8. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні технології в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом / О. М. Спірін // Інформаційні технології і засоби навчання. 2014. № 5. С. 178-191.

DOI:

**ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

*Мороз М. О., доктор педагогічних наук,
декан гуманітарно-педагогічного факультету*

КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла
Грушевського»

***Анотація.** У тезах розглянуто шляхи реалізації національно-патріотичного спрямування сучасної мистецької освіти в умовах російсько-української війни. Обґрунтовано аксіологічний потенціал мистецтва як чинника формування національної ідентичності, громадянської відповідальності та суб'єктності молодого покоління. Окреслено провідні напрями оновлення змісту мистецької освіти (посилення українського культурно-історичного компонента, включення творів, що репрезентують досвід боротьби за свободу та державність), форми інтеграції освіти з простором живої культурної пам'яті (музеї, галереї, меморіальні практики, комунікація з митцями й волонтерами), значення проєктної, волонтерської та рефлексивної діяльності здобувачів освіти. Наголошено на ролі особистості педагога-митця як носія національних цінностей, а також на потенціалі цифрових медіа та арт-терапевтичних практик у підтримці патріотичного виховання й психологічної стійкості.*

***Ключові слова:** мистецька освіта, національно-патріотичне виховання, національна ідентичність, культурна пам'ять, проєктна діяльність, волонтерство, цифрові медіа.*

***Abstract.** The theses examine the main ways of implementing the national and patriotic orientation of contemporary arts education in the context of the Russian–Ukrainian war. The axiological potential of art as a factor in shaping national identity, civic responsibility and agency of the younger generation is substantiated. The author outlines key directions for updating the content of arts education (strengthening the Ukrainian cultural and historical component, including works that represent the struggle for freedom and statehood), as well as forms of integrating education into the space of living cultural memory (museums, galleries,*